

„Regionalizm w badaniach literackich: tradycja i nowe orientacje”

– podsumowanie projektu naukowego

Projekt „Regionalizm w badaniach literackich: tradycja i nowe orientacje”, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki (DEC-2013/09/B/HS2/01132) i realizowany pod patronatem Komitetu Nauk o Literaturze PAN w latach 2014-2017, objął zespołowe przedsięwzięcie badawcze, w którym uczestniczyli literaturoznawcy z sześciu ośrodków akademickich w Polsce (Akademii Pomorskiej w Słupsku, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Wrocławskiego, oraz Uniwersytetu Zielonogórskiego) oraz zaproszeni przez nich badacze polscy i zagraniczni. Zespołem kierowała prof. dr hab. Małgorzata Mikołajczak z Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego, a wśród wykonawców grantu byli pracownicy Instytutu Polonistyki: jako członek grupy zespołu badawczego prof. Daniel Kalinowski oraz jako uczestnicy poszczególnych konferencji projektu: prof. Adela Kuik-Kalinowska, prof. Anna Sobiecka, dr Krystyna Krawiec-Złotkowska i doktoranci literaturoznawstwa (mgr Rafał Foltyn, mgr Maciej Swornowski).

W ramach projektu, który nawiązał do prac zainicjowanych podczas konferencji „Nowy regionalizm w badaniach literackich – badawczy rekonesans i zarys perspektyw” (Zielona Góra 2012) i rozwijanych potem podczas sesji „Geografia wyobrażona regionu. Literackie figury przestrzeni” (Słupsk 2013), podjęto nowatorskie interdyscyplinarne badania nad kluczowymi zagadnieniami literaturoznawstwa regionalistycznego, takimi jak relacje centralno-peryferyjne, tożsamości transgraniczne oraz formy obecności historii i pamięci w literaturze regionalnej. Zbadano także historię regionalizmu literackiego w Polsce, zebrano i opracowano materiały źródłowe dotyczące tego zagadnienia. Wykonawcy projektu wykorzystali nowoczesne metodologie i nowe języki opisu literatury regionalnej, sięgnęli do orientacji wyłaniających się w ramach tzw. zwrotu przestrzennego i kulturowej teorii literatury.

Wyniki badań, omówione i przedyskutowane podczas spotkań zorganizowanych we Wrocławiu (2014), Białymstoku (2015) i Olsztynie (2016), zostały opublikowane w postaci trzech monografii: *Centra i peryferie w literaturze polskiej XX i XXI wieku* (red. W. Browarny, E. Rybicka, D. Lisek-Gębala), *Region a tożsamości transgraniczne. Literatura. Miejsca. Translokacje* (red. D. Zawadzka, M. Mikołajczak, K. Sawicka-Mierzyńska, Kraków 2016) oraz *Regionalizm literacki – historia i pamięć* (red. Z. Chojnowski, E. Rybicka,

Kraków 2017), które ukazały się kolejno jako tom trzeci, czwarty i szósty serii „Nowy regionalizm w badaniach literackich”. Osobno, jako piąty tom serii ukazała się antologia tekstów, przedstawiająca rozwój idei regionalistycznej w refleksji o literaturze: *Regionalizm literacki w Polsce – zarys historyczny i wybór źródeł* (red. Z. Chojnowski, M. Mikołajczak, wstęp M. Mikołajczak, Kraków 2016). Wszystkie wymienione inicjatywy stały się podstawą do monografii zbiorowych, opublikowanych w serii wydawniczej „**NOWY REGIONALIZM W BADANIACH LITERACKICH**”

tom I: *Nowy regionalizm w badaniach literackich. Badawczy rekonesans i zarys perspektyw*, red. M. Mikołajczak, E. Rybicka, TAIWPN „Universitas”, Kraków 2012.

<http://universitas.com.pl/produkt/3167/Nowy-regionalizm-w-badaniach-literackich-Badawczy-rekonesans-i-zarys-perspektyw/>

tom II: *Geografia wyobrażona regionu. Literackie figury przestrzeni*, red. D. Kalinowski, M. Mikołajczak, A. Kuik-Kalinowska, TAIWPN „Universitas”, Kraków 2014.

<http://universitas.com.pl/produkt/3326/Geografia-wyobrazona-regionu-Literackie-figury-przestrzeni/>

tom III: *Centra i peryferie w literaturze polskiej XX i XXI wieku*, red. W. Browarny, E. Rybicka, D. Lisek-Gębala, TAIWPN „Universitas”, Kraków 2015.

<http://universitas.com.pl/produkt/3495/Centra-%E2%80%93-peryferie-w-literaturze-polskiej-XX-i-XXI-wieku/>

tom IV: *Region a tożsamości transgraniczne. Literatura. Miejsca. Translokacje*, red. D. Zawadzka, M. Mikołajczak, K. Sawicka-Mierzyńska, TAIWPN „Universitas”, Kraków 2016.

<http://universitas.com.pl/produkt/3612/Region-a-tozsamosci-transgraniczne-Literatura-Miejsca-Translokacje>

tom V: *Regionalizm literacki w Polsce – zarys historyczny i wybór źródeł* (red. Z. Chojnowski, M. Mikołajczak, wstęp M. Mikołajczak, TAIWPN „Universitas” Kraków 2016).

<http://universitas.com.pl/produkt/3606/Regionalizm-literacki-w-Polsce-Zarys-historyczny-i-wybor-zrodel/>

tom VI: *Regionalizm literacki - historia i pamięć*, red. Z. Chojnowski, E. Rybicka, TAIWPN „Universitas”, Kraków 2017.

<http://universitas.com.pl/produkt/3611/Regionalizm-literacki-%E2%80%93-historia-i-pamiec>

Główny rezultat przeprowadzonych badań to rekonfiguracja obszaru literaturoznawstwa regionalistycznego, obejmująca zmianę perspektyw, metod i narzędzi badawczych. Ich owocem jest również przyrost wiedzy na temat twórczości regionalnej i zjawisk regionalnych w literaturze oraz nowe spojrzenie na literaturę – w świetle literaturoznawstwa regionalistycznego. Dodatkowy efekt projektu to przygotowanie gruntu do uprawiania zintegrowanych badań inter- i transdyscyplinarnych, w tym regionalnej komparatystyki.

Projekt zrewitalizował i zdynamizował literaturoznawczą regionalistykę, przyczynił się do wzrostu roli i znaczenia badań regionalnych w nauce o literaturze oraz we współczesnej humanistyce, otworzył nowe horyzonty badawcze – ważne nie tylko w wymiarze naukowym, ale i społecznym, gdyż pole badawcze regionalizmu okazało się obszarem skupiającym kluczowe problemy współczesności, takie jak relacja między globalnym a lokalnym, migracja, wielo- i transkulturowość i szeroko rozumiane pogranicze.